

Streuvelds, Stijn (1971), *Volledig werk I. s.l., Orion.*

LENTELEVEN (1899)

Een reeks korte vertellingen zonder veel intrige, maar met weelderige natuurbeschrijvingen. Meestal een open einde. Altijd somber. Het loopt niet goed af, veel geweld, ook huiselijk, droefenis. In het begin ook zeer biografisch, zoals in “De witte zandweg” waarin S door vader opgesloten wordt op de zolder wegens kwajongensgedrag. Zelfs in een verhaal als “Kerstavond”, waarin men dat niet bepaald verwacht, draait alles uit op geweld. “Slenteren” getuigt van diep mededogen met de paria’s van de maatschappij, maar het draait ook op geweld uit. “Van ongroei” is een van de knapste vertellingen, over Mete die een jongen die haar heeft aangevallen, luizen doet krijgen.

Streuvelds laat zijn personages veel dromen. Het verhaal “Lente” gaat over Horieneke, die haar (eerste, denk ik) communie zal doen en daar geweldig veel van verwacht, maar bitter teleurgesteld wordt (zie 215). Streuvelds benadert hier indirect de godsdienst met veel kritische ingesteldheid. Hij zegt het niet met zoveel woorden, maar overal blijkt dat hij de zaak relativeert en wantrouwt. Bijvoorbeeld op bladzijde 219: de pastoor houdt twee keer dezelfde preek en sommige gelovigen dommelen in. Het einde is weer triestig: Horieneke moet op het land werken. Kinderarbeid. “’s Zondags” is een verhaal over een duivenmelker. “Een ongeluk” heeft een motto van Montalembert, waaruit blijkt dat Streuvelds de buitenlandse (Franse) literatuur goed kende. Het gaat over een metsersknecht, die zich zo vernederd voelt in zijn werk dat hij zelfmoord pleegt. Hier zit een sociale aanklacht in. De schets van de moeder die naar haar dode zoon stapt, is zeer ontroerend. “Wit leven” gaat over een kwezel die benaderd wordt door haar buurman, een smid. Alles verloopt zoeterig religieus tot hij op een avond dronken is en haar wil verkrachten. “Het einde” gaat over de plotse ziekte en dood van Zeen, die zijn vrouw Zalia en haar kinderen achterlaat.

CITATEN EN ZETFOUTEN

143: Geen mens was er te zien, en de huizekens die dicht bij de eerde gehurkt zaten, bleven toe en gesloten;

148: domplelen i.p.v. dompelen

149: rijn i.p.v. zijn

151: heir i.p.v. hier

202: ’t Blauw van de hemel donkerde en de engels voeren weg, lijk uitgedraaide lampen.

263: Tafel en stoelen stonden op hun vastE plaats, waar ze van in der eeuwigheid gestaan hadden, alsof ze vast waren aan de vloer.

Philip Vermoortel

06-2020